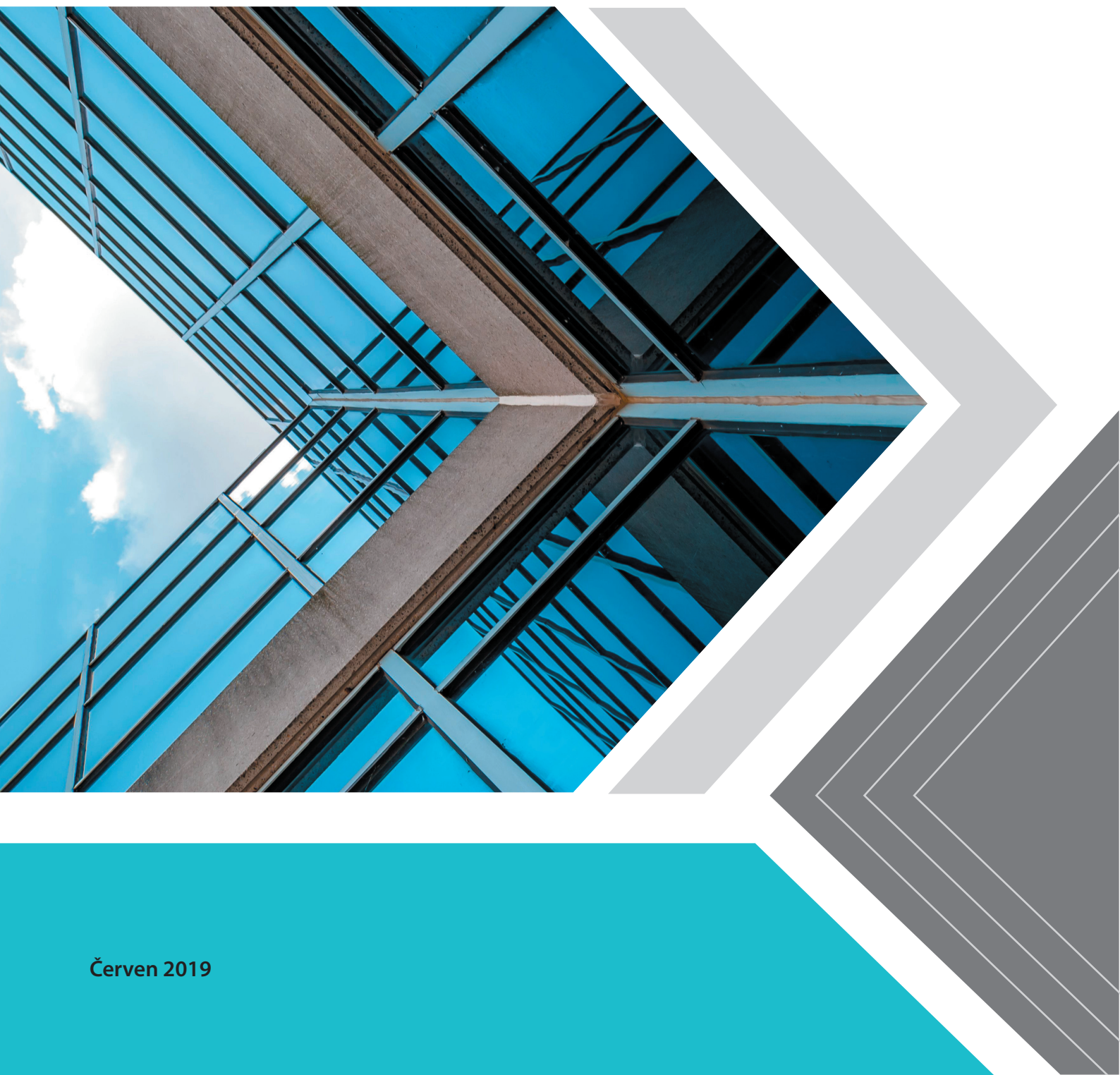


Zadávání veřejných zakázek, smlouvy a projektové řízení

Koncepce metodik a výstupů



1. vydání

Název dokumentu: ČAS-P02-C0001-E3-R01_007_Zadávání veřejných zakázek, smlouvy a projektové řízení

© Agentura ČAS 2019

Tento dokument může být bezplatně šířen v jakémkoliv formátu nebo na jakémkoliv nosiči bez zvláštního povolení, pokud nebude šířen za účelem zisku ani materiálního nebo finančního obohacení. Musí být reprodukován přesně a nesmí být použit v zavádějícím kontextu. Bude-li tento dokument znovu vydáván, musí být uveden jeho zdroj a datum zveřejnění. Všechny obrázky, grafy a tabulky mohou být použity bez povolení, pokud bude uveden zdroj.

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	PROJEKTOVÉ ŘÍZENÍ A JEHO MÍSTO V ZAVÁDĚNÍ KONCEPCE BIM	3
2.1	Metodika pro časové řízení	3
2.2	Metodika pro řízení změn	3
2.3	Metodiky související s rolí projektového manažera	3
3	VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ A BIM	4
3.1	Využití dosavadní metodické činnosti	4
3.2	Koncept metodiky pro oblast zadávání veřejných zakázek	4
3.3	Doporučení pro hodnocení nabídek při zadávání veřejných zakázek	5
4	ČESKÝ STANDARD SMLOUVY PRO VÝSTAVBU	6
4.1	Označení „smlouva pro výstavbu“	6
4.2	Mapa Českého standardu smlouvy pro výstavbu	6

1 ÚVOD

Deficitem v oblasti stavebnictví dlouhodobě zůstává absence politiky projektového řízení, smluvních standardů a kvalitativního hodnocení v rámci veřejných zakázek. Tyto skutečnosti vedou k nedostatečné spolupráci a absence spolupráce vede k neefektivitě, neúčelnosti a nehospodárnosti. Vlastní prostředí stavebních projektů tak přestává být přitažlivé a hrozí, že v něm lidé nadále nebudou chtít pracovat.

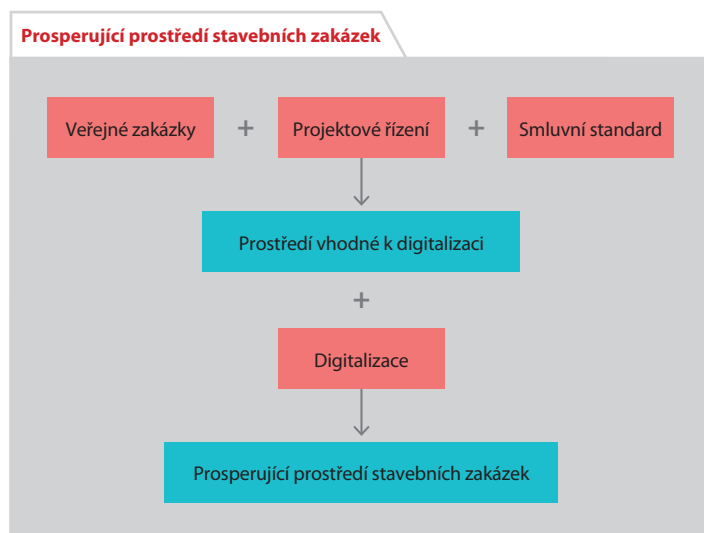
Spolupráce má zásadní vliv na úspěch jakéhokoli výstavbového projektu, a proto speciálně ve stavebním odvětví musí být společným cílem prosazovat společné hodnoty. Musíme mít důvěru v sebe, mezi sebou a pak získáme i důvěru ostatních.

Vše přitom začíná jasně definovaným projektovým řízením. Když budou existovat pravidla a tato se budou dodržovat, bude pro všechny snazší spolupracovat. Dodržování smluvních standardů zabezpečí spolupráci účastníků stavebního procesu takovým způsobem, aby veškerá rizika spojená s projektem měla co nejmenší negativní dopad pro všechny zúčastněné. Celý proces pak zajistí lepší též výběr nejlepšího dodavatele s nejkvalitnějším týmem připraveným pro danou konkrétní zakázku.

Významnou roli pro budoucnost stavebnictví bude mít i digitalizace, kterou je třeba využít jako prostředek pro zlepšení v oblasti mezilidských vztahů, chování a motivace. Nelze ale digitalizovat neuspořádané procesy plné nejasností. Pro úspěšnou digitalizaci je nezbytné nejprve tyto jednotlivé procesy vyjasnit a standardizovat. Toho lze dosáhnout přes všeobecně uplatnitelná doporučení, metodiky a standardy.

Vytvářet jasně definovaná pravidla a standardizované postupy je naším společným zájmem. Jen tak lze dosáhnout bezpečného prostředí, ve kterém budou lidé rádi pracovat. Potřebujeme prostředí zdravé a poctivé motivace. Potřebujeme projektové řízení, smluvní standard a schopnost vybírat kvalitu. Do odvětví se tak dostanou jasně definovaná práva a povinnosti a s nimi i konkrétně přiřazená odpovědnost.

Je nezbytné být otevřený inovacím a nezatěžovat systém zbytečným procesem, umělým strachem a lpěním na zavedených postupech. Jen tak lze efektivně digitalizovat a dosáhnout prosperity ve stavebním odvětví.



2 PROJEKTOVÉ ŘÍZENÍ A JEHO MÍSTO V ZAVÁDĚNÍ KONCEPCE BIM

Standardizované společné pracovní prostředí s využitím informačních modelů, pro které agentura ČAS připravuje metodické základy, je příležitostí pro změnu a inovaci. Stavebnictví se v současnosti vyznačuje tím, že jednotliví účastníci výstavby nechápou výstavbový proces jako proces postavený na spolupráci. Je to ale právě spolupráce, která vede k jednomu hlavnímu společnému cíli, a to úspěšnému výstavbovému projektu.

Ve stavebnictví je nezbytné definovat procesy projektového řízení, na které bude možné navázat příslušnými souvisejícími smluvními standardy a metodikami. Základem pro efektivní spolupráci za využití informačních modelů bude pak zejména správné nastavení motivace, rozdělení rizika, efektivní řízení času, řešení změn, řízení nákladů, řízení kvality a stanovení jasných odpovědností projektového týmu.

Bez takovýchto plošných standardů je v současnosti, zejména na straně veřejných investorů, projektové řízení v oblasti stavebnictví zmatené a neefektivní.

Nezbytnou roli bude hrát pozice projektového manažera jako osoby, která je stěžejním pilířem výstavbového projektu.

Účelem snah na poli projektového řízení je vytvořit základní rámec zejména pro veřejné investory, aby správně a efektivně řídili nejen dílčí procesy v rámci výstavbového projektu, ale i výstavbový projekt jako celek včetně jeho přípravy.

2.1 Metodika pro časové řízení

Metodika pro časové řízení je jednou ze základních metodik souvisejících s projektovým řízením. Účelem metodiky je poskytnout účastníkům výstavbového projektu pravidla pro tvorbu harmonogramu, zavést základní pravidla řízení času u výstavbových projektů a dát návod k práci s nástroji časového řízení jako je metoda kritické cesty.

2.2 Metodika pro řízení změn

Vzhledem k neočekávatelným událostem jsou změny ve výstavbovém projektu nevyhnutelné. Pro úspěšnou realizaci výstavbového procesu je tak nezbytné mít nastaven efektivní proces řízení změn. Za tímto účelem bude připravena metodika pro řízení změn obsahující jednoznačná pravidla řízení a administrace změn (variací, zlepšení, řešení změn a jiných kompenzací).

2.3 Metodiky související s rolí projektového manažera

Projektový manažer je odpovědný za úspěch výstavbového projektu jako celku. Ve spolupráci s ostatními členy projektového týmu provádí rozhodnutí, která mají vliv na úspěšný průběh a dokončení výstavbového projektu. Je tak nezbytné nastavit základní odpovědnosti (práva a povinnosti) projektového manažera a jednotlivých členů jeho týmu, aby všichni účastníci výstavbového projektu dobře chápali své role a práva a povinnosti. To bude klíčově důležité u veřejných zadavatelů ve všech fázích výstavbových projektů, ale také u dodavatele, především projektanta a správce zakázky, prostřednictvím jejich ověřitelných vnitřních systémů zajištění kvality řízení jejich výstupů.

3 VEŘEJNÉ ZADÁVÁNÍ A BIM

Digitální transformace je z 80 % organizační změna a z 20 % adopce technologií. Digitalizace předpokládá v prvním kroku zjednodušení a očistění procesů. Udělat pořádek v procesech českého stavebnictví je nutným krokem k digitalizaci. Dosavadní a obecně rozšířená praxe zadávání veřejných zakázek je významným příkladem neefektivity, a to i přes nový zákon, který lépe umožňuje a v některých případech dokonce i nutí hodnotit jinak než na cenu. Právě na efektivní postupy zadávání veřejných zakázek s vazbou na BIM se část činnosti agentury ČAS zaměřuje.

Čím sofistikovanější předmět veřejné zakázky je, tím větší nároky jsou na zadavatele při výběru vhodného dodavatele kladeny. Zadavatelé získají díky metodickým dokumentům agentury ČAS návod, jak veřejnou zakázku, kde součástí předmětu plnění bude i BIM, zadat tak, aby za disponibilní prostředky získali maximum hodnoty. Přitom je usilováno o co nejnižší transakční náklady, a to jak na straně zadavatele, tak dodavatele.

V metodických dokumentech se proto zaměřujeme zejména na definování základních procesů zadávání s důrazem na kvalitu tak, aby mohly být vytvořeny příslušné standardy, které jsou základem pro efektivní spolupráci v rámci informačních modelů. Bez těchto doposud neexistujících pravidel není možné docílit efektivního využití digitalizovaného managementu informací. Díky metodické činnosti agentury ČAS bude mít zadavatel k dispozici dostatečnou škálu standardů a procesy spolupráce v rámci BIM tak budou postaveny na jednotném základu.

3.1 Využití dosavadní metodické činnosti

Naším úkolem přitom není vymýšlet již vymyšlené. Při své činnosti naopak vhodně využíváme zejména metodické dokumenty obecného charakteru, které jsou již dostupné. Díky systematickému strategickému snažení Státního fondu dopravní infrastruktury jsou k dispozici rovněž oborové a specificky orientované metodiky. Zaměřujeme se tak na jejich propojení s problematikou BIM a doplnění o dosud metodicky nezpracované otázky.

Při zpracování metodických dokumentů pro zadávání veřejných zakázek rovněž integrujeme další metodické dokumenty vznikající v rámci realizace Konceptu BIM, a to zejména ve vazbě na definici předmětu veřejné zakázky při využití BIM, standardy projektového řízení apod.

3.2 Koncept metodiky pro oblast zadávání veřejných zakázek

V rámci činnosti pracovní skupiny PS02 předně vzniká obecná metodika zadávání veřejných zakázek s využitím BIM (dále jen „Metodika“). Ta bude základním návodem pro přípravu zadávacích podmínek se zdůrazněním těch, které je v souvislosti s BIM nutno specificky pojmout.

Metodika se bude věnovat zejména:

- ▶ veřejným zakázkám na stavební práce (s detailní projektovou dokumentací zajišťovanou objednatel, jakož i stavební práce zadávané jako Design-Build),
- ▶ veřejným zakázkám na související služby (projektování, správa zakázky, dozorování a další konzultační služby) i
- ▶ soutěžím o návrh.

Součástí Metodiky budou rovněž vzorové dokumenty a formuláře, zejména zadávací dokumentace vč. vzorového znění relevantních technických kvalifikačních předpokladů a hodnotících kritérií, formuláře nabídek (žádostí o účast i předběžných nabídek), kontrolní listy k hodnocení nabídek, vzorové znění soutěžních podmínek atd.

Vlastní osnova Metodiky je aktuálně uvažována v následující struktuře.

- 1/ Úvod; cíle metodika
- 2/ Volba vhodného zadávacího postupu
 - 2.1/ Identifikace a analýza potřeb zadavatele
 - 2.2/ Zadávací postupy: příležitosti a omezení
- 3/ Příprava zadávací dokumentace
 - 3.1/ Exkurz: základní zásady tvorby zadávací dokumentace
 - 3.2/ Úvodní ustanovení
 - 3.3/ Účel a předmět veřejné zakázky
 - 3.4/ Hodnocení nabídek
 - 3.5/ Kvalifikace
 - 3.6/ Další zadávací podmínky věnované žádostem o účast, předběžným nabídkám a nabídkám
 - 3.6.1/ Požadavky a doporučení ke zpracování žádostí o účast, předběžných nabídek a nabídek
 - 3.6.2/ Způsob podání a otevírání žádostí o účast, předběžných nabídek a nabídek
 - 3.7/ Ostatní podmínky
 - 3.8/ Popis postupu řízení
- 4/ Specifika přípravy soutěžních podmínek
- 5/ Vzorové dokumenty

3.3 Doporučení pro hodnocení nabídek při zadávání veřejných zakázek

Hlavním cílem doporučení k hodnocení nabídek při zadávání veřejných zakázek (dále jen „Doporučení“) je dát zadavatelům funkční alternativu tradičnímu modelu zadávání (výběru na základě nejnižší nabídkové ceny), a to od procesu přípravy zadávacích podmínek, přes výběr dodavatele až po vlastní realizaci zakázky. Touto alternativou je m4E – metoda kvalitativního hodnocení, při jejíž tvorbě se autoři inspirovali metodou Best Value Approach. Best Value Approach (stejně jako m4E) se soustředí na kvalitu dodavatele, jeho výběr je založen na zdravém rozumu a maximální transparentnosti. Představuje univerzální a ucelený systém kvalitativního hodnocení s provazbou do vlastní realizace veřejné zakázky. Doporučení prezentuje plnou škálu hodnotících kritérií m4E. Fázi výběru dodavatele (tj. kvalitativním hodnotícím kritériím) je pak věnována největší pozornost. Jednotlivé postupy a hodnotící kritéria především jsou přitom připraveny tak, aby byly pro zadavatele jednoduše aplikovatelné a opakovaně použitelné, a to v otevřeném či zjednodušeném podlimitním řízení.

Doporučení navazuje na metodiku pro hodnocení nabídek podle ekonomické výhodnosti pro stavební práce a služby vypracovanou pro SFDI. Metodika SFDI zpracovává obecně různé možnosti hodnocení ekonomické výhodnosti nabídek. Doporučení z ní vychází, přičemž se se věnuje zejména m4E, a to podrobně a komplexně, včetně důležitých provazeb ve vztahu k institutům, které s hodnocením souvisí. Díky metodické činnosti agentury ČAS tak bude zadavatelům k dispozici jako alternativa hodnocení „na cenu“ ucelená univerzální metoda hodnocení nabídek.

4 ČESKÝ STANDARD SMLOUVY PRO VÝSTAVBU

Prosperující stavební odvětví a vztahy založené na spolupráci směřující ke společnému cíli – úspěšně realizovanému výstavbovému projektu. To jsou cíle, k nimž směřuje metodická činnost agentury ČAS.

Jedním z prostředků, za jejichž přispění lze výše uvedených cílů dosáhnout, je též Český smluvní standard.

Kvalitně nastavené smlouvy jsou totiž nezbytným pilířem dobrých vztahů, a to nejen ve stavebním odvětví. Standardizací smluvních vztahů budou vyjasněna práva a povinnosti všech účastníků výstavbového projektu. Vztahy budou zjednodušeny, všichni budou vědět, jaká je jejich odpovědnost, a omezíme vyhrocené situace vzájemného obviňování.

Přijetí Českého smluvního standardu je ve světle těchto okolností nezbytným a zcela logickým krokem. Dojde k odstranění nešvarů českých smluv o dílo používaných ve stavebním odvětví, především veřejní zadavatelé se naučí pracovat se základními smluvními mechanismy jako je tvorba ceny, řízení změn, či práce s riziky.

Zároveň platí, že při nevyjasněných smluvních vztazích nelze plně dosáhnout digitalizace, ke které české stavební odvětví směřuje.

Český smluvní standard představuje jeden z nezbytných kroků k úspěšné digitalizaci a přeměně českého stavebního odvětví.

Zároveň je nutné stále vést v patrnosti povinnost stavět vztahy všech účastníků výstavbového projektu na porozumění vzájemných očekávání, poctivosti, vzájemné důvěře a společném úsilí k dosažení dohodnutých společných cílů.

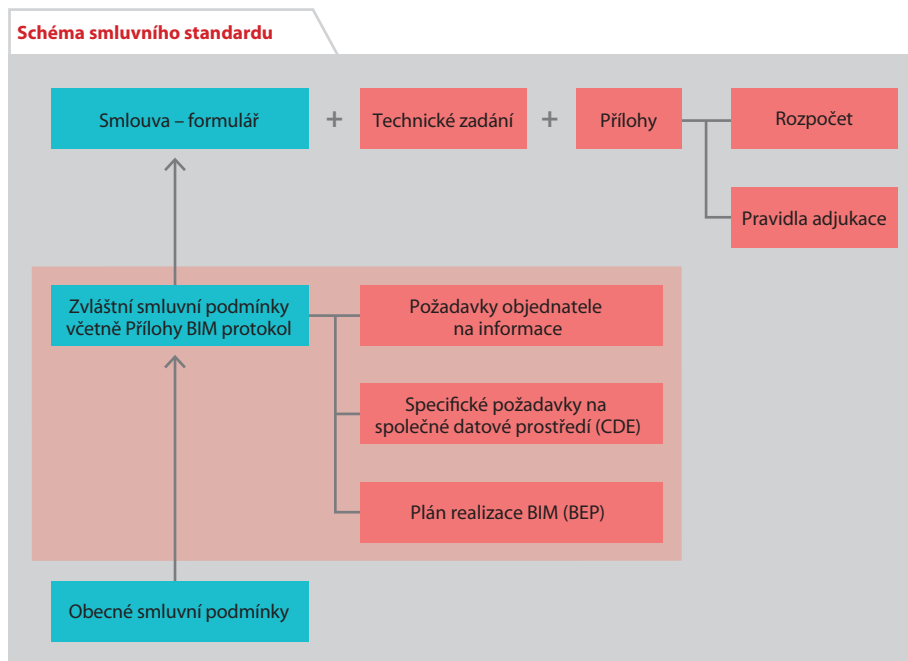
4.1 Označení „smlouva pro výstavbu“

Označení „smlouva pro výstavbu“ a nikoli „smlouva o dílo“ má své opodstatnění. Smluvní vztahy ve stavebním odvětví mají svá specifika, na která občanský zákoník nemůže pamatovat. Mělo by být na první pohled jasné, že se jedná smlouvu pro realizaci výstavbového projektu.

Užití příslušných ustanovení občanského zákoníku přitom zůstává nedotčeno, nebude-li vyloučeno. Pro každé právní jednání platí, že podstatný je jeho obsah, a nikoli jeho označení.

4.2 Mapa Českého standardu smlouvy pro výstavbu

- I/ Smlouva pro výstavbu – formulář
- II/ Část A – Obecné smluvní podmínky
- III/ Část B – Zvláštní smluvní podmínky včetně Přílohy BIM protokol
- IV/ Část C – Technické zadání
- V/ Část D – Vzorové formuláře a ostatní přílohy smlouvy
 - V.1/ Příloha č. 1 – Rozpočet (Soupis prací s výkazem výměr/Rozpis paušální částky)
 - V.2/ Příloha č. 2 – Pravidla adjudikace
 - V.3/ Volitelná ustanovení



I SMLOUVA PRO VÝSTAVBU – FORMULÁŘ

Základní částí Českého standardu smlouvy pro výstavbu je samotný formulář smlouvy. Skrze tento základní dokument budou do smluvního vztahu systematicky a hierarchicky zařazeny další, níže specifikované, dokumenty.

Ve smlouvě pro výstavbu budou identifikovány smluvní strany – objednatel a zhotovitel, a bude identifikován předmět smlouvy. Podstatnou součástí tvoří též definovaný účel smlouvy. Dobře definovaný a vyjádřený účel může totiž hrát významnou roli při realizaci výstavbového projektu, a to například jako prostředek výkladu nebo u metody Design-Build a při hodnocení ekonomické výhodnosti.

II ČÁST A – OBECNÉ SMLUVNÍ PODMÍNKY

Obecné smluvní podmínky obsahují podrobnou úpravu jednotlivých práv a povinností objednatele a zhotovitele. Jejich úprava je koncipována tak, aby v co nejširším dosahu dopadala na nejrůznější možné situace a nabízela jejich řešení.

Tyto obecné podmínky se použijí, pokud zvláštní smluvní podmínky nebo smlouva nebudou obsahovat odlišná ujednání.

III ČÁST B – ZVLÁŠTNÍ SMLUVNÍ PODMÍNKY

Zvláštní smluvní podmínky budou obsahovat nutná doplnění a úpravy spočívající v dílčí úpravě, kompletním nahrazení nebo kompletním vyloučení daného ustanovení obecných smluvních podmínek. Objednatel dostane návod, jak při jejich tvorbě postupovat. Některá ustanovení nebude možné upravovat. Součástí Zvláštních smluvních podmínek je také jejich Příloha – BIM Protokol, včetně všech jeho příloh.

III.1 BIM protokol

BIM protokol, tzn. pravidla pro tvorbu, předání a užívání informačního modelu, je přílohou Zvláštních smluvních podmínek Českého standardu smlouvy pro výstavbu a stěžejním nástrojem pro práci s informačním modelem.

Protokol je rámcem pro směřování objednatele v rámci výstavbového projektu, přičemž objednatel je povinen vždy postupovat s ohledem na specifika a parametry konkrétní zakázky. Tato specifika je nezbytné vnímat a do BIM protokolu promítnout.

BIM protokol je propojením „standardní“ smlouvy pro výstavbu s informačním modelováním. Prostřednictvím BIM protokolu budou objednatelem definována práva a povinnosti účastníků výstavbového projektu ve vztahu k informačnímu modelu. Jako takový má své významné místo v Českém standardu smlouvy pro výstavbu.

Součástí BIM protokolu jsou též jeho přílohy:

- **Požadavky objednatele na data** v sobě spojují jednak požadavky objednatele na informace a jednak objednatelem definovaný rozsah obsahu datového standardu stavebnictví, a to především podle milníků projektu a účelu dat (užití BIM). Požadavky objednatele na informace představují technické specifikace informačního modelu, určující parametry, procesy a charakteristiky (specifikace datových formátů, standardů, zásad a vlastností apod.), podle kterých má být informační model, a jeho dílčí části, připravován a dodáván. Datový standard stavebnictví pak stanovuje všechny standardizované informace v informačním modelu, se kterými bude při určitých užitích BIM nějakým způsobem nakládáno. Požadavky objednatele na data musí být vždy přizpůsobeny konkrétním potřebám výstavbového projektu.
- Specifickým **požadavkům na společné datové prostředí (CDE)**, které představuje stěžejní nástroj pro sdílení informací, komunikaci a digitalizaci procesů v rámci BIM, je věnována samostatná příloha BIM protokolu. Tyto požadavky stanovují detaily podle priorit objednatele a specifik konkrétního výstavbového projektu ve vztahu ke společnému datovému prostředí (CDE). Je nutné především stanovit, kdo zajistí, aby společné datové prostředí (CDE) bylo k dispozici všem účastníkům výstavbového projektu, jeho funkcionalitu, správu apod.
- Další, ve vztahu k informačnímu modelování, důležitou přílohou BIM protokolu jsou **Požadavky na Plán realizace BIM (BEP)**, který definuje, jak budou prováděny aspekty informačního modelování a jak bude celý výstavbový projekt, včetně projektování, realizován ze strany dodavatele. Jedná se o šablonu, kterou následně vyplňuje dodavatel. Plán realizace BIM (BEP) specifikuje relevantní použité standardy a procesy, včetně technické infrastruktury (změnové procesy, procesy vývoje informačního modelu, apod.).

IV ČÁST C – TECHNICKÉ ZADÁNÍ

V tomto dokumentu bude objednatel uvádět technické parametry požadovaného plnění.

U metody Design-Bid-Build, kdy projektovou dokumentaci zajišťuje objednatel, půjde o detailní projektovou dokumentaci a technické popisy. V případě zakázek realizovaných metodou dodávky Design-Build, kdy zhotovitel projektuje i realizuje samotný výstavbový projekt, se bude jednat o tzv. Požadavky objednatele na účel a funkci díla.

V ČÁST D – VZOROVÉ FORMULÁŘE A OSTATNÍ PŘÍLOHY SMLOUVY

Součástí Českého standardu smlouvy pro výstavbu jsou i vzorové formuláře a další přílohy. Každý z těchto dokumentů má svou specifickou roli.

V.1 Rozpočet (Soupis prací s výkazem výměr/Rozpis paušální částky)

Každá smlouva pro výstavbu musí mít přesně definovaný způsob určení ceny. S tím souvisí i příloha č. 1 Českého standardu smlouvy pro výstavbu.

V případě zakázek realizovaných metodou dodávky Design-Bid-Build bude přílohou č. 1 smlouvy pro výstavbu oceněný rozpočet (zatím formou soupisu stavebních prací, dodávek a služeb s výkazem výměr). Tento rozpočet bude podkladem jak pro realizaci předmětu plnění, tak pro určení ceny díla měření či oceňování případných změn.

V případě zakázek realizovaných zejména metodou dodávky Design-Build bude přílohou č. 1 smlouvy pro výstavbu rozpis paušální částky. To znamená, že v této příloze bude blíže specifikována paušální částka za realizaci předmětu plnění, a to v různých podrobnostech dle potřeb zakázky.

V.2 Pravidla adjudikace

Přílohu č. 2 Českého standardu smlouvy pro výstavbu tvoří pravidla adjudikace, tzn. pravidla pro řešení sporů mezi objednatelem a zhotovitelem.

Spory v průběhu provádění výstavbového projektu není možné nikdy zcela eliminovat. Je tak vhodné s případnými spory počítat a jako součást smlouvy zahrnout pravidla pro jejich řešení. V oblasti stavebnictví je krajně nevhodné spoléhat se na řešení sporů u obecných soudů. Jako efektivnější se jeví nastavit alternativní způsob řešení sporů prostřednictvím osoby, případně vícero osob, která bude kapacitou ve svém oboru, bude mít autoritu jak u objednatele, tak zhotovitele, a bude tudíž disponovat předpoklady pro rychlé a spravedlivé vyřešení sporu mezi objednatelem a dodavatelem přímo na staveništi.

V.4 Volitelná ustanovení

Poslední částí Českého standardu smlouvy pro výstavbu jsou tzv. volitelná ustanovení. Jedná se o ustanovení, u nichž se nejeví jako vhodné, aby byla paušálně upravena v obecných smluvních podmínkách, ale zároveň na jejich přítomnosti ve smlouvě může mít objednatel v určitých případech zájem. Pro takové případy budou v této části Českého standardu smlouvy pro výstavbu připravena ustanovení, kterých bude moci objednatel pro konkrétní případy využít.

**PS02 odboru Koncepce BIM, Česká agentura pro standardizaci
Lukáš Klee, Roman Novotný, Josef Žák, Jaroslav Nechyba, Kateřina Nováková**

Tento dokument vychází tam, kde je to možné a vhodné, z příslušných metodik SFDI.



Česká agentura pro standardizaci

Biskupský dvůr 1148/5, 110 00 Praha 1

+420 221 802 802

bim@agentura-cas.cz info@agentura-cas.cz

www.KoncepceBIM.cz www.agentura-cas.cz